

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
belső farkasutczában 81 szám alatt.

Megjelen e lap hetenkint négyszer u. m. vasárnap, kedden, esütörtökön és szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr., majd azután 4 kr. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, február 16-kán 1862.

(D) Közelebből Marosvásárhelyt a királyi tábla irányában legújabbán fontos kormányintézkedések történtek.

Ezen törvényszék, mely egykor Maria Theresia korában alapított, s saját épülettel s fizetési alappal volt ellátva, az erdélyi magyar vármegyék s székelysékek első felhívási törvényszéke volt; kirekesztve levén onnan a királyföld, mint a melynek megfelelő törvényszéke volt az universitásban.

A tábla a régebbi idők takarékos rendszeréhez képest volt szervezve. Elnöke az országgyűlés által választott mindig, valamint a három ítélőmester, kik a tábla s egyszersmind az erdélyi országgyűlések referensei valának; maga a tábla is 1848-ig az országgyűlés constituens tagja levén, míg nem az 1848-diki törvények által ezen joga eltöröltetett.

Tudjuk, hogy a fennirt főbbszemélyeken kívül a tábla állott tizenkét rendes ülnökből, kik ha jól emlékszünk, 850 forintnyi évi fizetést húztak, és számefteli ülnökökből, kik 3—400 forintnyi évi díjjal voltak ellátva. És ugyanezen évi fizetés hagyott meg mostan is a tábla visszaállításával, mint-hogy a fizetésre nézve egyelőre mindenütt az 1848 előtti rendszer volt alkalmazva.

Mint-hogy ezen törvényszék működése törvényes időszakokhoz volt kötve, s több mint felerészén át az évek szünetelt; s minthogy az itteni bírói állomásokkal a „méltóságos“ cím is össze volt és van kötve, mely per usum transilvanianum még a gyermekekre is reáragadt, sőt még a mellékágakat is hamar megméltóságosította: így az itteni állomások igen kedveltek és keresettek valának, s Marosszék öreg emeritus királybírója barátsági Szabó Antal örömet foglalta el, hosszas megyei szolgálatai után, azon supernumerarius assessor állomást, melyet ez olesó korában a hivataloskodási dicsőségnek igen kevés igényű emberek sem tartanak igen nagy szerencsének, hol egy újabb provisorius irnokkal egyenlő díjért tartozik a hajdan oly tisztas állású sz. f. ülnök a criminal codex és polgári Gesetzbuch s-ával izadni.

A mily kedves volt az erdélyi magnások előtt a gubernium és a főispánság, oly kedves volt a többi nemesség előtt a királyi tábla tagjának lehetni; kik leginkább azonban mindig a székelyföld s kiválólág Marosszék, továbbá a szomszéd Küküllőmegye fiából választattak meg ezen állomásokra, minthogy a régi hivatalok gyöngén levén fizetve tekintet volt arra, hogy a tisztviselők közeli birtokosok legyenek.

Az újabb szervezéssel már effélékre nem volt tekintet, s minthogy kis birtokosok is alkalmaztattak, állásukon az által volt segítve, hogy nagyobb részek disponibilitásban levén, az előtti császári hivatali fizetések meghagyatott, s csak a tábla régi, egészen törvényes tagjai húzták a régi csekélyebb fizetést, és azok, kik nem disponibilisekből tettek most; s ilyen tán csak kettő volt a számefteliek közt u. m. Sándor János, és a közelebből lelépett Sala Sámuel, mert úgy tudjuk gr. Kun Géza csak tiszteletből szolgált.

Azonban a táblán az újon alkalmazottak közt egy pár ismert tudományos férfi, levén minő Kovács István az ismert történetbuvár, Sebestyén egykori kolozsvári jogtanár, s régi tagjai közül is többen szolgálatukba visszaállva, e törvényszék visszaalakulása érdekléssel fogadtatt.

Ezen érdekltség nem kevésé kezdett csökkenni a miatt, hogy Ő Felsége parancsából az osztrák törvények alkalmaztattak a magyar királyság ezen tekintélyes törvényszékén; azonban a tábla existenciája levén a parancs teljesítéséhez kötvé, s maga a felsőbb rendelet is csak az országgyűlés és részbeni intézkedéseig levén, mint átmeneti intézkedés kiadva a végett, hogy az igazságszolgáltatás tovább mehesse: a tábla kezdé alkalmazni magát ahoz.

Régi alakját azonban egészen megtartá. Sessiókban tanácskozott, s már 70—80 fiatal cancellista esküdött fel a tábla szolgálatára, kik kardosan, ös-szokás szerint jelentek meg az üléseken, hogy magoknak a törvénykezés körül gyakorlatot szerezzenek.

Mig az osztrák szerkezetű törvényszékeknek 3—400 forint fizetése jár az irnoknak, tehát annyi mint a táblán egy számefteli bíróknak: addig a királyi táblai irnokok fizetése csak is a praxis volt, vagyis azon jog, hogy a tanácskozások tanui legyenek. Ezért ők örömet megírtak mindent, s a statust egy sereg kiadástól megkímélték. Ők szállván ki egyszersmind az esketések végbevitelére, meghívásokra, így egy sereg mellékszemélyzetet tettek feleslegessé.

Most azonban a mint értesülünk, legújabb intézkedések fontos változásokat tettek; a mult héten báró A p o r táblai elnök a királyi tábla elébe terjeszté, mikép parancs érkezett hozzá, hogy a táblát bureaukra ossza fel, és ezután ott fognak az ülnökök folyvást dolgozni; ha olykor közös sessio fog tartatni, azt tudatandja.

Erre az országgyűlésen választott ítélőmester az

őreg Gálfalvi Imre, Marosszék egykori királybírója a k. táblának meghajította magát, s a termet otthagyta, követvén őt az egész irnoki kar.

Igy áll ezen kérdés, s mi tartozkodunk egyéb reflexiótól, csupán annyit jegyzünk meg, mikép azt reméltük, hogy miután Ő Felsége minden újabb intézkedései azon kilátást állíták előtérbe, hogy mind-azok csak ideiglenesek és átmentiek, addig míg így vagy úgy egy országgyűlés fog határozni mindezek felett, s a provisoriumok helyett valami állandó fog létesíttetni: a tábla azon önmegtagadással, melyet a nem magyar eredetű törvénykezés alkalmazásában kitüntetett, be fogja érni, s legalább ősi szerkezetében megtartandja az alaki legalitást.

Ez utóbbi felsőbb intézkedés azonban a táblát megint tovább sodorja az elkezdett uton, s arra mutat, hogy a provisorius rendszabályok gyors átváltozását nem igen lehet reménylenünk, ámbár mi azon hitben valánk, hogy legalább is félév alatt az ország rendbehozhatja saját codexét, addig pedig a tábla régi szerkezetében képes lesz vala apránként leörölgetni a polgári codex szerint indított vagy általa a szerint ellátandó pereket.

Miután Ő Felsége kinyilatkoztató, hogy atyai szívtől távol van a magyar királyság országait Ausztriába beolvasztani, kinyilatkoztató, hogy az ország autonómiáját fenntartatni kívánja, szentesítette ő törvényszékeink s dicasteriumaink régi szerkezetét: csodálatos, hogy Erdély befolyásos emberei a törvénykezés terén nem tudtak oly közvetítő utat találni, minőt az anyaország talált az országbírói értekezlettel. Ez annyival kívánatosb lett volna, mert így mindaz a mit egy alkotmányos kezdetű korszak építeni kezdett, omlik össze, s meggy vissza más nevek alatt azon lényegre, a mi a mult évtizedben fennállott. Az országbírói értekezlet a polgári codex elveinek nagyobb részét nem tagadva meg, alkalmazta azt a magyar törvényszéki szerkezethez, s ezáltal hét millió forintnyi kiadást kímélt meg az állam pénztárában; mert annyival legalább is olcsóbb a magyar bírósági szerkezet az osztráknál. Most ha a tábla csakugyan bureaukra oszlik fel, nehezen hisz-szük, hogy eddigi személyzetével s az eddigi fizetések mellett — mint folytonos — képes legyen feladatának megfelelni, és így e provisorius intézkedés valószínűleg újabb kiadásokat igénylendő. E részben az irnoki kar helytmaradása s közremunkálása sokat kipótolt, mely úgy hisz-szük, hogy az eddigi gyakorlat szerint ezután is jelen leend a közös üléseken, melyek ha gyérebben is, de csakugyan tartatni

TÁRCZA.

TÖRTÉNELMI NYOMOZÁSOK
a leopoldi diploma keletkezése körül.

KÖVÁRI LÁSZLÓ-TÓL.
(Folytatás.)
VI.

Mig ezek folytak, Tüköli hadai egész Erdélyt elönték, egész Kolozsvárig portyáztak, úgy, hogy a kolozsvári parancsnoknak, Lichtenstein hercegnek a kapukat be kelle zárátia, mert a nép Tükölihez csatlakozott; e ki Keresztényszigeten már pénzt kezdett volt veretni.

Mig Tüköli Erdély déli részében ezeket miveli, Erdély északi felében nagyszerű ellenlélek történtek. Bété-sének híre, Bethlen Miklós, Nalácsi István, Székely László az ifju fejedelmet Radnóthról bátorságosabb helyre Kolozsvárra kísérték. Majd a többi tanácsos, mint Haller János, Bánffy György, Apor István, Alvinczi és Sárosi ítélőmesterek is ide érkeztek; s miután a zernyesti ütközet, illetőleg Tüköli győzelme híré meghallak, tanácskozával, háromban állapodtak meg: egyik, hogy az ifju fejedelmet biztosabb helyre szállítsák, másik, hogy borsos bocárdi birtokos, óvári Keszei Jánost, a fejedelem első nevelőjét küldjék fel Bécsbe: a segélykérés mellett a fejedelem megerősítését sürgecsék; harmadik, hogy az angol király s a porosz választó herceget bécsi követek útján, mint protestáns fejedelmeket fölkerjék, hogy az ifju fejedelem ügyét támogassák. a) Azonban a vállalkozó szellemű Bethlen Miklós azon ötletre jött, hogy Keszei után maga is felmen-vén, mint írja, biztosítékot akart szerezni, nehogy a forradlomba bevegült Erdélylyel, majd, a győzelmes császár, mint hódítvánnyal bánják, ha pedig Tüköli győz — gondolá magában — könnyű lesz hazajöni. A fejedelem tanácsosai egyelőre, őt, mint országos követet, nem voltak haj-

landók megbizni, később beleegyeztek, aug. 31-n 8 pontu utasítást írtak alá, melyben különösen a diploma kiadása s Apafi megerősítése tétetett elébe; e) írást vettek tőle, hogy utasítását át nem lép, utjára 300 aranyot adtak, s azzal Bethlen ang. utolsóján megindult, s sept. 8-n Bécsben volt.

Fölmenvén egy diploma projectumot készített s azt gr. Kinszkinnek beadá, egy projectumot, mely az ország alkotmányos szabadsága biztosítását, II. Apafi fejedelemsege megerősítésétől külön választá, mennyiben ez utolsót egy más diploma kérdésévé tette. Ezenkívül Dankelmann Miklós, porosz, s lord Paget angol s más protestáns államok bécsi követek sem mulatá el az ügynek megnyerni; meg kellett fordítani a kérdést, mert Keszei sept. 4 dikéről azon kurta felelettel utasított volt el, miszerint nincs most ideje diploma kiadás kérdésének, mert előbb az ország csendjét kell helyreállítani. a)

Bethlen ügyessége újra szőnyegre hozta az ügyet; s úgy látszik a kurta felelet sokaknak, s még Caraffa gróf-nak sem tetszett, mert a mikor Bethlen Miklós felkereste, éppen indulófélben volt; de mint mondá, reméljen, mert ő a magát a császárnak megmondotta. E bemonadás semmi egyéb nem volt, mint egy emlékirat benyújtása arról, hogyan lehessen Erdélyt osztrák hódolat alatt tartani. E végre gr. Caraffa azon tételre: vajjon Erdélyt ha Bádeni Lajos Tükölitől visszafoglalja, megtartsák-e szabadságában saját fejedelmek alatt, vagy osztrák szempontból kell-e kormányozni? egy hosszú értekezést nyújtott be, melyben kimondja:

1) Mikép azt, hogy Erdély német kormány alá menjen, bajos lesz kivinni, mert semmit sem szeret úgy, mint szabadságát, mint Tüköli folyvást ajkán hord; s vallásszabadságát úgy félti, mint szemefényét.

2) Figyelmébe ajánlá a kormánynak, hogy az elfoglalás óta a fejedelmek alattihoz képest súlyos adózás neheztült Erdélyre, s ezért fordulat után sohajtoznak; mi annál fontosabb, minthogy Magyarhon is tele van titkos békétlen-

nel, mi rosszabb a nyíltnál; már pedig Erdély leigázása nélkül Magyarhon fénken tartani nem lehet.

3) Így ismerve a körjeleket, gyógyszerrel kívánt gondoskodni. Kétféle gyógyszer ajánlt: rögönit és későbbit. Rögönitnek ajánlt: hogy az adót könnyítsék; Erdélyben folyvást oly serget tartsanak, mely Tükölit visszatar-tóztassa; a többi serget úgy kell Erdély közelében elhelyezni, hogy minden perczen segítségül mehesse.

4) A jövőre nézve ajánlt, hogy Erdély ügyében politikai és katonai szempontból elveket kell felállítani, e végre tisztába kell hozni, vajjon ő felsége Erdélyt közvetlen uralma alá akarja hozni, vagy pedig fejedelmek által kormányoztatni? Minthogy ez legfontosabb, ajánlt, hogy Bethlenékel e kérdést előlegesen döntsék el. Mert

5) Ha a fejedelmek meghagyják, akkor csak a katonai szempontból biztosítás marad fenn: mirenéve a várokat merőben német katonai őrségekkel kell megrakni, mi nagyon költséges; s ezért az országra annyi adót kell vetni, mennyi ezt fedezi. De ezt nem tartván tanácsosnak:

6) Javalja, hogy vegye a császár közvetlen uralma alá, mert az erdélyi fejedelmek magokat meg nem védhetik, s minden esetben, ki a fegyver ura, az ura az országnak is.

7) De ennek kivételében esélyesen kell eljárni, mert megállított axioma, hogy könnyebb egy szabad országot elnyomni, mint alkotmányában meghagyva szolgaságban tartani, mert az ily négy mindig szabadsága helyreállításában dolgozik. Annyi előny van itt mégis, hogy a mint Bethlen M. Moribunda Patriája is mondja, itt a középrend el volt nyomva, a főbbek ragadtak magokhoz minden hatalmat, inkább ezek élveztek a kiváltságokat.

8) S ez Erdélyben annál inkább megfontolandó, mert új vívmány s a birodalom szélén fekszik, mint a történet mutatja, népe nyugtalan természetű, s folyvást törekedni fog, hogy a kevesebb adót kívánó török alá visszamenjen.

9) Erdély fekvése fontos, de veszedelmes levén, mint a monarchia és kereszténység előbástyája, szélbeli fekvésénél fogva sokkal szelidebb bánásmódot igényel, mint a köz-

a) Bethlen Miklós II. 117.

c) Tört. Eml. a magyar nép életéből II. 16. 1.

c) Okl. Bethlen M. II. 375.

a) Bethlen Miklós II. 120.

fognak. — Talán fogunk kapni majd részletes értesítést az újabb berendezésről. Addig is csak azon reménnyel kecsegtetjük magunkat, hogy mindezen intézkedések csak átmenetiek; s Ő Felsége ígérete előbb-utóbb teljesedésbe menend, a midőn mindezen kérdéseket a rendszeres törvényhozás vélegesen elintézi.

Brassóvidék emlékirata az erdélyi vasút tárgyában.

(Folytatása és vége.)

Ha ezen az irt módon egész Erdélyt keresztül metsző vasút, hosszúságánál fogva természetesen hasonlíthatatlanul több költségbe kerül is mint a kurtább verestoronyi vonal, úgy tekinthető a felülköltség, mint egy az országért befektetett jövedelmező, áldást és jólétet előkészítő tőke; míg egy céltelenség vonal sokkal csekélyebb költsége, már magában elvesztettnek lenne tartandó.

Különböen egy vasút vitelére nézve a világ-, a nagy transito kereskedés nem egyedüli és első sorbeli irányadó, kamatoztatósága inkább a helyi forgalomtól függ, és hogy ez jelenleg sokkal nagyobb a brassói, mint a szebeni határszél felé, nem szükséges bizonyítékot.

Mindkettőre nézve közöljük meggyőződés végett a hivatalos vámtablákat. Ezek szerint:

1857-ben

A vámhivatalokan át bérbehozott.	Kivitel.	Összesen.
Brassó	185,005	68,044
Szeben	14,180	9,871
Brassó	498,690	110
Szeben	8,705	—
Brassó	191,771	47,239
Szeben	53,208	16,369

1858-ban

Brassó	300,139	65,178
Szeben	25,502	6,911
Brassó	318,894	18,623
Szeben	7,580	—
Brassó	143,380	109,145
Szeben	27,913	48,222

1859-ben

Brassó	150,105	78,491
Szeben	16,605	7,066
Brassó	180,773	41,969
Szeben	3,899	—
Brassó	199,661	101,974
Szeben	54,434	79,473

1860-ban

Brassó	102,370	75,532
Szeben	13,052	6,832
Brassó	105,670	39,050
Szeben	3,165	—
Brassó	171,068	46,803
Szeben	47,457	36,085

Ezen számok tízszer nagyobb bér- és kivittl állapotán meg a brassói pénzügyi kerületnél, mint a szebeninél, oly világosan beszélnek, hogy minden elfogulatlan embernek a Brassó-Bodza szorosai vasút tulnyomóságát, szemben a verestoronyival, el kell ismerni; az elsőnek hasonlíthatatlanul nagyobb jövedelmezőséget senki kétségbe nem hozhatja. S ezen most is jelentékeny helyiforgalom, miből vasút járuland segédelműl, kétségen kívül még sokkal nagyobb lendületet fog nyerni annyira, hogy valószínűleg állítani lehet, miszerint ezen pályán az üzlet eredmény oly állásba jöved, hogy a hosszabbaságáért megkívántatott felülkiadását az építési tökének a forgótőke kiegyenlíti.

Mindezeknek alapján bátorodnak alázattal alólírtak sürgős kérésüket s egyszersmind biztos reményüket az íránt kifejezni, hogy a magas erdélyi k. főkörmányszék az egész közép s keleti Erdély érdekében méltóztatand teljes elhatá-

rozottsággal a verestoronyi vonal engedélyeztetése ellen nyilatkozik.

Alázattal alólírtak, midőn ily vonal ellen szólanı kénytelenek, egyszersmind kötelezve érzik magukat tiszteletteljesen kérni, hogy csakugyan valahára az erdélyi vasút az országban keresztül s éppen Brassónak, s innen a keleti határszélnek engedélyeztessék s minél hamarabb kivitelnek indíttassék.

Miként már iratunk kezdetén megjegyeztük, Erdély közlekedéseire vonatkozólag a természetből s a jelenlegi kedvezőtlen körülmények következtében annyira mostohán láttatott el, hogy azon alatti lépés, melyen népgazdasági tekintetben áll, senki csodálkozását fel nem keltheti. Nem igényel bizonyítékot az, hogy jelenidőben bármely ország, mely vasúti, gőzhajózási és távírmai összeköttetéseket nélkülöz, mind inkább inkább elszegényedése süllyed.

Evek óta törnek arra jelesb hazánkfiak s államférfiak, hogy Erdélyt ezen fenyegető veszélytől megmentsék, s jelenig sikertelent.

Vajha a magas kir. főkörmánynak sikerülne az ohajtott cél lehető hamarai elérése.

Mert közöndat szerint Erdélyben a múlt évi gabona-termelések legnagyobb részben rozsol ütöttek ki, s az élelmiszerek már mostanig is tulmagas árú szökkentek; jövő tavaszra nagy drágaságtól tarthatni és csekély, munkát jutalmazni képes értékre számíthatni. Egy vasútépítés képes lenne sok segélyt szükségölnek keresmenyt szolgáltatni.

A jelen időpont éppen nem kedvező részvénytársulatok alakítására, a tőkepénzesek kevésbé hajlandók egy Erdélyen keresztül vasút kezdeményezésére, ha rendkívüli előnyökre kilátásuk nincs. De éppen ezért várható inkább, hogy az állam eszközeivel az országban segítségére leend, mely a más tartományokkal egyenlőleg hordozza a terheket a nélkül, hogy rá oly természetes gondoskodások, minőben azok reszesülnek, fordítottának, és a mely végre a reafordítandó segedeimet közel jövőben gazdagon visszafizetné.

Mindazon részeit Erdélynek, melyeken a vasút gyaníthatólag átvonul, már is nyilvánított magukrészeről a vasút kiviteléhez ingyen telek és talajfölddel járulni, a magas kormányok ehez csak egy mérsékelt kamatbiztosítékot kell szolgáltatni maga részéről, hogy azon társaság, mely egy valódi erdélyi vasutat, az az olyat, mely az országot egyik végétől a másikig nyugattól keletig átvágja, megépíteni kész, az építésre szükségelt eszközöket megszerze, az építést haladéktalanul megkezde, s lehető legrövidebb idő alatt bevégezze.

Méltóztatassék a magas kir. főkörmány magának ezen szép emléket az országban megálapítani; méltóztatassék buzgalmat kifejteni egy oly erdélyi vasút haladéktalan engedélyeztetése s a szükségnek megfelelő előleges segélyeztetése íránt, mely az egész országot keleti határszéléig Brassónál futja át. Brassó, január 30. 1862. Az aláírások.

Kolozs megye kinevezett tisztikara.

Királyi biztos: Groisz Gusztáv, volt tartományi főbiztosági előadó.

Főbírák: Nagy Imre, volt kolozsvári alkalmányos szenator és Dézsi Farkas rendelkezés alatti cs. kir. megyei törvényszéki segéd.

Alispánok: Hoszszu Teophil volt alk. szolgabíró és Agb Ferencz rend. a. cs. kir. kerületi segéd és b-hunyadi alkalmányos jegyző.

Főjegyző még nincs.

Első aljegyző Sulu tiu János volt alkalmányos jegyző.

Második aljegyző Günczi Lajos, volt alk. irnok.

Levélárnok: Dorgó László, volt alk. levélárnok.

Iktató: Kabos Miklós, volt alk. iktató.

Ügyész még nincs.

Mérnök: Vélies Lajos.

Főörvos: dr. Ince István.

Alorvosok: Boytha József, Máthé János, Winkler Frigyes.

a katonai szempontot illeti. Erre néz, hogy rövidebb legyen, megemlíti, hogy a

15-dik pontban azt ajánlja, hogy Apafitól rendre a kamara jövedelmeket szedjék el, s az erősségeket, Fogarast, Görényet, Dévát, Kóvart, állítsák jó karba; Szeben, Brassó, mert az elsőket megerősíteni költség, az utolsót éppen nem lehet, lássák el egy citadellával; Szamosújvár jó pont lévén, azt jó karban kell tartani; Beszterce elébe sáncczat ajánl.

A többi pontban a katonai igazgatóságnak jobb gazdálkodást kíván kötelességévé tenni; s arról értekezik, mint lehet Erdélyben hadjáratot folytatni, ha elfoglalják, visszafoglalni. a)

Ezek fővonalai a gr. Caraffa projectumának. Igen fontos Erdélyre nézve, mert mint látni fogjuk nagyrésze beteljesedett. Erről mondható Bethlen Miklósnak, reméljen, mert ő a császárnak véleményét megmondta. b)

Azonban egy szerencsés véletlen Bethlen ügyének rendkívüli protectort támasztott: azon minden kedélyt fellázító hír futott Bécsbe, hogy a bádeni herceg hadastól elvesztett s Erdélyt török tatár önté el. c) Volt is valami belőle, mert a mint a bádeni herceg seregét Tüköli elébe kivonta, Serviát a török visszavette, s ott 8-án Belgrádot iszonyu mérszálások között megvitta, s azzal Orsova, Brod, Pozsega s egy sereg vár elesett, a hű Csernovics Arzén 30,000 szerb belségeknél lön alapítója.

Tüköli Erdélybe csapása s Belgrád megvétele hatalmas szónokoltak Bethlen mellett. Eddig az ország a kapandó diplomában a fejedelemség folytatását mindig bele-szövé, benne van minden szerződésben, s az 1688 jun. 1-ről Caraffa által felterjesztett utolsó szerkesztménynek szintén második pontját képezi: Bethlen s II. Apafi tanácsosai abban nyugodtak meg, hogy II. Apafi leendő megerősítését, csak az előzményben említve meg, külön diplomára hagy-

Szolgabírák gyalui járásban: Pap Miklós volt alk. szolgabíró; b-hunyadi járásban: Román János volt alk. segéd-szolgabíró; bikali járásban: Pap Leontin volt alk. szolgabíró; n-almási járásban: Ferenczi Samu volt alkalmányos szolgabíró; bácsi járásban: Farkas Imre, volt falusi jegyző; fejérdi járásban: Teleki Károly, volt alk. szolgabíró; kolozsi járásban: Benedekfi István; mócsi járásban: Simon László; palatkai járásban: Pop Basilin, volt alk. segéd-szolgabíró; örményesi járásban: Hallábori Sándor, volt alkalmányos segéd-szolgabíró; nyulási járásban: Gámnán Károly; tekei járásban: Szöcs Farkas, volt alkalmányos szolgabíró.

Segéd-szolgabírák nem lesznek.

Bíróság még nincs szervezve.

Nemzeti színházunk szervezése ügyében

id. gróf Bethlen János egy cikksorozatát ad a „Korunk”-ban, mely ezen kérdés körül figyelemre és megfontolásra méltó fejtegetést hoz.

Elmélkedésében a színház helyiségének változtatása ellen van, a mi természetesen ezen intézet tökéjét teljesleg fel is emésztén. Az építkezés körül kellő takarékságot javall, hogy az intézet pénzalapja a színház valódi bivatására annak szellemi erősítésére fordíttassék. A személyzet szervezésére nézve a dráma mellett nyilatkozik, mint a minék fejlesztése egy nemzeti színház valódi hivatása; azonban ha az operát is megtartandónak vélnek, ajánlatba hozza a helyiáruk felemelését. A színház célja s jövedelmeinek felhasználása körül részint az író gróf ur, részint mások lapjainkban is elmondák nézeteiket egykoron s azt annyi-val kevésbé volna szükséges fejtegetnünk, mert éppen most az író gróf kellő alaposággal és tüzetességgel tárgyalta, s úgy hisszük, hogy e tárgyalás irányában összpontosul a közös nézet. Azonban a kezelés körül ekkor nézetek nem voltak közre adva. A mi nézettük az, hogy addig színházunk nem fogja valóban megérdemelni a nemzeti színház nevezetet, míg oly állásba nem hozatik, hogy az ne egyes vállalkozó szinagzatok által összeállított vándortársulatok által legyen benépesítve, hanem legalább a drámatársulat állandó és a választmány által kinevezett intendans vezetése alatt működő színészekből legyen megszálalítva, hogy így ezen pálya biztosított professiorá válván, vonzó lehesen azon jobb képességek előtt, kik a színészi pályára komoly studiummal készülni ösztönt éreznek magukban.

Mielőtt azonban színházunk ezen okvetlenül előtte álló célét elérhetné, valóban fűdős dolog volna valamit gondolni arra nézve, hogy addig is egy a színházi személyzet, mint az előadások megválasztására, valamint a színházi jó rend fenntartására nézve a lehető legcélzástérbb intézkedések tészenek; hogy így ez intézet érje el legalább akkora fokát valódi elhivatásának, a mennyit elérni annak pénzügyi körülményeikhez képest nem lehetetlen.

Gróf Bethlen János urnak a kérdés ezen oldalai körül kifejtett nézeteit, mint figyelemreméltókat érdekesnek véljük alapvonalasban lapunkban is recapitulálni. Ezen fejtegetésekben vélemény van adva úgy az íránt, mit tehetne a választmány azon esetre, ha rendes vállalkozó kezén kellene hagynia a színházat, s mit úgy, ha a mostani korlátolt körülményekhez képest is a színházi személyzet előállítását a választmány közvetlen intézkedése alá venné. Az említett cikkek e tárgyban következőleg nyilatkozik:

Azon esetben, ha az ügyvezetés technikuma most egyelőre vállalkozó kezében marad, az eddiginnél sokkal nagyobb tevékenységet kell a választmányának kifejteni, de nagyobb felelősséget is kell elvállalni; és pedig

- a) a társaság ezelszerű szervezése felett szoros ellenőrködést kell gyakorolnia;
- b) a játérend mindig a bizottmány vagy megbízottja jóváhagyásával volna megállítandó;
- c) vendégeket csak a választmány beleegyezésével szerződhetne a vállalkozó;

ják, s ha kettőt nem nyerhetnek, legalább egyet eszközöljenek: az udvar az egyiknek a másik nélküli elfogadásával a rozsz körülmények közt is félgőzölmet látva, a Bethlen által szerkesztett s ország szabadságát biztosító diploma tárgyalását megkezdte, s azon csekély biztatással, hogy az első pontban a katolikus püspök és jezsuiták kirekesztését tartalmazó kifejezést el nem fogadván, helyette „alterius quam nunc est clerici” ment; s a 9-ik pontban tantum tres catholici consilarii helyett saltem tres tetteit — egészen elfogadta; kivéve mégis, hogy a Bethlen által kért angol, svéd s más protestáns fejedelmek garantíáját merőben kibúzták. Az így megállított diplomát oct. 16-n aláírták, azt a Tüköli-pártiak részére egy általános amnestiát ígérő nyílt rendelettel kézbesíték Bethlennek, kit 200 aranyot nyomó aranylánczszal, s miután a gubernátorságot, lent tett ígérethez képest el nem fogadta, a máramarosi főispánsággal tisztelték meg... s azzal arra lön utasítva, hogy ezekkel haza siessen. a)

Erdély alkalmánya meg lön mentve, de Tükölire nézve a kocza megfordult. A szétvert sereg és a Kolozsvárra helyezett II. Apafi segítségért futtatott. Lajos bádeni herceg, ki a mult év decemberében Erdélyben járt, a helyet ismerte s aug. végén a magyarhoni fővezérseget átvette, azon gondolat alapján, hogy jobb lesz Szerviat, mint Erdélyt elvesztetni: a csatát sept. 21-n ott hagyá, mintegy tíz ezred lovassággal villámgyorsan benntermett. Oct. 3-kán már Szebenben volt, s oct. 5-kén kiáltványt bocsátott ki, melyben tudatá Erdélyvel, hogy a császári oltalmi sereg megjött, s az elfutottak térjenek bizton honukba. b)

(Folytatjuk.)

benső tartományok, mert míg egyfelől a nép forrongó természetű, a hűtlen lengyel, s két Oláhország szomszédsága, s a török és tatár fenyegető állása miatt különben nem biztosítható.

10) Mindezen körülmények abban erősíték meg, hogy ide az absolut császári uralmat behozni, oly utat kell választani, melyen a timor és amor egyesítve legyen: a rettegést a fegyverek előidézék; a szeretet megnyerésére a valóságokat nem kell bántani, s még a katolikus javak visszavételével is jó lesz késni.

11) Ezért, míg a császári kormány meg nem erősödik, a nép szeretetét nem kell megtámadni, egyéb terhek bevételére készíteni kell ugyan az utat, itt egy falnt kell a ficsusához foglalni, Fogarasha kapitányságot kell állítani, ök törvényeikre fognak hivatkozni, protestálni; de azért a kormány lassanként haladjon.

12) Minthogy, a ki egy országot akar lefoglalni, a befolyással bíró egyéneket kell hogy legelőbb is megnyerje: e végre jutalmakat kell osztani, van ott elég feldarabolt fiscalis jószág; a szászoknak szintén, s egyenletlenséget, mi a két nemzet közt van, éledésben kell tartani, azon elven, divide et impera. S mindezt, a főhadi parancsnok utján javasolja tenni.

13) Minthogy a törvényeket egészen eltörölni s a kormányt a hazafiak kezéből kiragadni teljesen nem lehet: a katonai parancsnokság utján a szászokat folyvást legyezni kell, de úgy, hogy a más nemzetek észre ne vegyék: a gubernium consilariusai közt egyenletlenséget kell előidézni, s csak a kormány fűstjét kezekben hagyni; mikor pedig ezek kihalnak, engedelmesekkel lesz helyök betöltendő. Azonban ezen tervezett katonai fenéség csak akkor lesz leleplezendő, mikor kelet felől már semmi vész sem fenyeget.

14) A II. Apafi fejedelemségére azt ajánlta, hogy Bethleneknek jövőre hagyják fenn a reményt, de a fogalmazás úgy essék ki, hogy a beleegyezés kifejezve ne legyen.

Ez a gr. Caraffa projectumának politikai része, a többi

a) A nevezetes okmányt I. Archiv. Nr. F. I. 162—88.

b) Bethlen Mikl. II. 121.

c) Bethlen Miklós II. 123.

a) Bethlen Miklós Önéletirata II. 122.

b) Kemény, Cap. Alb. 207—10.

d) a pesti színpadon nem adott, akár eredeti, akár fordított daraboknak színpadra kerülni nem volna szabad, míg azokat egy a választmány által kinevezett bíráló bizottság meg nem vizsgálja;

e) az opera és dráma körébe nem tartozó mutatónyoknak a választmány beleegyezése nélkül színpadra kerülni nem volna szabad;

f) meg kellene kívánni a választmánynak, hogy a vállalkozó társasága elébe szabandó törvényeit jóváhagyás végett mutassa be, azután azokat a társaság minden tagjai által irassa alá s a szoros fegyelem fenntartásáról kezeskedjék;

g) az épület külseje, belseje, ruha- és könyvtár feletti őrökösés a választmány főteendői közé tartoznak.

E kötelesség teljesítésére gazda czim alatt, a választmány jegyzőkönyve vitelére pedig jegyző czim alatt most is, a mint tudjuk, díjazott egyének vannak alkalmazva; ha azonban e két kötelesség egy személyre bíztnék, talán alkalmasabb egyént lehetne találni.

b) A családi páholyok feletti rendelkezést nem bocsátja ki ezután is a bizottság kezei közül.

i) Mintán köztudomású dolog, hogy a fegyelem felbomlása a legtehetségesebb tagokból álló társaságot is képtelenné teszi, s mintán ennek egyik főrugója a havi díjak pontatlan kiszolgáltatása szokott lenni, a választmánynak okvetlenül eszközöket kell találni, hogy mindezeket kellőleg ellenőrizhesse.

k) Igyekezni kellene a választmánynak a vállalkozó irányában a közönségben rokonszenvet ébresztetni, annak a lehető legtöbb helyek kibérlését biztosítani; sőt ha az júne napvilágra, a mint híhető, hogy drámát és operát a jelenlegi bementi árak mellett fenntartani nem lehet, a bementi árak felbontásától sem kellene visszaretenni sat.

l) A vállalkozó kötelezné magát, hogy a téli hónapok alatt Kolozsvárt működik társaságával. A nyári hónapokra nézve azonban egy ily segélyezett vállalkozót megkötni nem lehetne, bármennyire ohajtandó is, hogy Maros-Vásárbely legyen azon helyiség, hol a társaság nyáron működik. Ezt csak akkor lehetne tenni, ha a választmány maga venné át az ügyvezetést minden részleteiben.

m) Az említett teendők végrehajtását a választmány egy maga által kinevezett egyénre bízna, a ki hónapokint jelentést tenne a választmánynak sat.

Lássuk már azon minden tekintetben ohajtandó esetet, ha a választmány az ügyvezetést minden terheivel, egész felelősséggel elvállalni kész s képes volna, mily forma ügyvezetést gondolnánk mi a körülményekhez képest lehetne.

Nézzünk szerint a választmánynak, mindennek előtt, egy műtört egyénről kellene gondoskodni, a ki művezetés közvetlen kezelését, a választmány felügyelete alatt, felelősség mellett átvénne. Ugyanezen egyén lenne a választmány tollvivője, ugyisint az épületekre, beruházásokra felügyelne. Ő lenne a felelős főrendező is. Ezen egyént tisztességesen kellene díjazni s a műtörtől közlő választani.

Egy ily igazgató mellé vagy fölébe a választmány valakit kinevezne, a művezetés pedig a következőképpen módosítottatná:

I. A díjazott igazgató kötelességei lennének, az ügyvezetés apróbb részletein kívül:

a) a választmány által kinevezett felügyelő ellenőrsége mellett új színművekről gondoskodni, azokat az intézet költségén megszerezni;

b) műsorozatot készíteni, a szerepeket kiosztani, az előadásokra szükséges költségvetést megtenni az igazgató kötelessége lenne, de tartoznék mindezeket előre közölni a főfelügyelővel, s csak annak jóváhagyása után következhetne a végrehajtás. Az előadások körüli további intézkedések kizárólagosan s felelősség terhe alatt az igazgató kötelességei.

II. A főrendezőséget az igazgató vállalja el, melléje szerződötten egy arra alkalmat s színészek közül, kit maga választ az igazgató, alrendezői minőségben. A felelős az igazgató maradván.

III. A szerződéseket akként kellene kötni, hogy minden, ki az intézettől fizetést huz, az igazgató hivatalos rendeletei iránt föltétlenül engedelmisséggel tartozik.

IV. A színházi törvények szigorú végrehajtásáról az igazgató felelős.

V. Hogy több ingere legyen az igazgatónak, rendes évi díján felül bizonyos perczent lehetne igényéi kielégése, a tiszta jövedelemből.

VI. Minden az intézetet érdeklő intézkedéseiről felelős levén az igazgató és a főfelügyelő a választmánynak, minden hó elején tartoznak a múlt hóban történetekről körülményes kimutatást beadni a választmánynak.

VII. A bizottságnak mindent el kellene követni, hogy a kolozsvári színtársulat fenntarthatása nyáron három hónapra M. Vásárbelyt a lehetőségig biztosítsa legyen, — mit elérni főleg egy nyári színház építésére lehetne s a helyeknek három hónapra való biztosítása által.

Egy száz okmány.

A „P. H.” következő cikket hoz. Az erdélyi szászok 1790-ben is csak erdélyi szászok voltak, akkor is éppen úgy védelmezték autonómiájukat, mint napjainkban, de hogy ezen autonómiát nem feltették a magyaroktól, sőt Magyarországgal szorosabban összeforrt ohajtottak, kiteszik Bruckenthal Mihálynak, mint az erdélyi szász nemzet megalkalmazottjának következő kérelemleveléből, melyet Magyarországnak 1790-ben összegyűlt Rendeihez intézett eredetileg magyar nyelven írva (L. az 1790-ki diariumot és Acta Diactalia-t).

„Felséges Statusok és Rendek!

Tagadhatatlan az, hogy Erdély, a magyar birodalomnak (sic) eredetétől fogva kiegyeztő része, s Magyarországgal egy volt egybekapcsolva, hogy boldogságát egyik ország, csak a másiknak boldogságában helyeztesse és egyik a másiknak romlását vagy akárminemű szerencsétlen viszonytárgyát úgy érzi, mint a magát; és ha szintén 1539-dik esztendőben, az akkori háborúból következő számtalan terheknek, pusztításoknak és vérontá-

soknak véget vetni ohajtó két országnak megegyezésükkel I. Ferdinánd és Zápolya János között, Frigy által Erdély Magyarországtól elszakasztatott is, de mégis a két ország között az atyafiságos indulat és egymás viszonytárságaira való vigyázás soha meg nem szűnt, sőt szabadságainak és törvényeinek fenntartásában egymást segíteni és oltalmazni, minden alkalmatosságban dícséretesen igyekeztenek. Mutatják ezt ez ország végzése, melyeknek hosszas elszámolásával a Felséges Statusoknak, hogy terhére nelegyünk, csak az egy 1615. Pünkösdhavának 6. napján Nagyszombaton tett végzésnek 4-dik cikkelyét itten előhozni bátorokdunk:

„4. Omnium Statuum et Ordinum tam Hungarorum quam Siculorum et Saxonum a Divis quondam Regibus et Imperatoribus atque Principibus ipsius collata Privilegia, antiquae Consuetudines et Libertates salvae, integrae et inviolatae conservabuntur, nec ullo modo turbabuntur, et si quae collapsa fuerint, restituentur.”

De mostani újabb esztendőben is, minekutána törvényeinknek és szabadságainknak romlását halhatatlan mértékben, fájdalmasan éreztük volna, Nemes Magyarországnak nemes vármegyei maguk panaszainak váltak lett közlésével, nem csak a majd egészen elenyészett reménységünknek új életet adni, és sebekbe olajt önteni, hanem bennünk zivárványait és reánk való vigyázásával különösen vigasztalni nem terhelte. Micsoda nagy érzékenységgel és háladatossággal tiszteltük legyen ezen hozzánk mutatott atyafiságos szeretetet, csak az ítélet meg elegendőképpen, a ki szenvedéseinket közelebből látta és tapasztalta. Azért haladatlanoknak tartanók mi magunkat, ha ezen alkalmatossággal alázatos köszönetünket itten közönségesen kinyilatkoztatni emulátók.

Mint hogy pedig ezen két országnak dolgait most éppen oly környülményekbe helyeztetve látjuk, melyekben közönséges Boldogságunkat bizonyosabb karba tenni, minden igaz hazafinak illendőképpen munkálkodni kell: tehát a Felséges Statusokat és Rendeket buzgó eszdekléssel kérjük, méltóztatassanak a Felséges Királyunkal köteendő új egyességben, Erdélyt is nevezetesen belefoglalni; és mint hogy Erdélynek különös és tulajdon törvényei és szokásai vagyunk, ahhoz képest egy ezekhez alkalmaztatott cikkelyt a Magyarországi Inaugurale Diplomába betétni méltóztatassanak, hogy az által törvényünk, Igazságaink és Szabadságaink annál illendőbb bátorságban helyzetethessenek és mi is ezen nemes országgal együtt esendesen élhesünk. Melyeket midőn alázatosan ajánlanék, mely tisztelettel maradok a Felséges Statusok és Rendeknek alázatos és tiszta hazafini szeretettel kötelezett szolgálja: Bruckenthal Mihály mp. az erdélyi szász nemzetnek Biztosa. — Praes. 18. Juni 1790.”

Ime az erdélyi szászok 1790-ben törvényeiknek és szabadságaiknak illőbb bátorságba helyzetését a Magyarországgal azonosabb összeköttetésben keresték, hogy, mint mondkák: Magyarországgal együtt esendesen élhessenek.

KÜLÖNFELEK.

— A közeli vidékekről s főként a gyalui havasok környékéről Kolozsvárra bejövő gazdák azt mondják, hogy hegyet völgyet oly roppant hótömeg borít, a minőre az öregebb emberek is alig emlékeznek, s ez nem csekély aggodalmat okozhat nekünk kolozsváriaknak, a kik a Szamos rakoncátlan természetét már nem egy szomorú emléktől példát után ismerjük. Tekintve azt, hogy időjárásunk folytonosan téli, minek következtében szinte készen kell lennünk arra, hogy az enyhébb légmérsek rögtönleg, tán egy déli meleg széllel állhat be, mi a nagy hótömeg azonnali és egyszerre való olvadását idézheti elő, lehetetlen sajnálkozásunkat nem fejeztünk ki a felett, hogy városi tanácsunk részéről semmi előkészület nem tétetik a majdnem egészen valószínűleg bekövetkező árvíz esetére. Szamosunk partjai épp a város torkában legkevésbé sincsenek szabályozva, és a vész esetére, mitől az ég óvjon, de a mire még se árt készen lennünk, a közbiztonsági hatóság még egy csolnakkal vagy bár egy tutajjal se rendelkezhetik. Tudunkra még semmi rendszabályról sincs gondoskodva, pedig a város egy része, mely mint tudjuk csak nyári tartós esőzés alkalmával is majdnem elöntetik, ha valaha, most bizonyára komoly veszély által fenyegettetetik, ha az olvadás egyszerre talál beállni. Nem ártana a gátakat, zsilipeket, jégtörőket egy kissé vizsgálat alá venni, s általában oly intézkedéseket tenni, hogy szükség esetében a gondviselésnek kívül még emberi segélyre is számíthassanak a kényesebb pontokon lakó emberek, s ennek most volna ideje, nem pedig akkor, a midőn majd a haragokat félrevertik s a Fellegváról vészölvések jelentik a vést.

— Brenesán Albert hazánkba következő czáfolatot küldött be hozzánk, melyet közbevetés nélkül: „A Kolozsvári Közlöny” folyó évi febr. 8-diki 22-dik számában alólr, mint kijelölt hirdetttem a Dézs városi közönség által választandó főjegyzőségre. Jóllehet ezen választás a még akkor fenállott, de már lemondását beadott, s a további létét és nem-létét között mindig ingadozó alkotmányos városi tanács részéről volt elrendelve, még is fölhíva érzem magamat kijelenteni, hogy én, ki soha semminemű hivatalt nem vadastam, annyival kevésbé egy városi tanácsnál hivatalt elfogadni soha szándékom nem volt s ezen kijelölétemet távolléteben, tudtom s beleegyezésem nélkül történt. Dézs, febr. 15-én, 1862. Brenesán Albert.”

POLITIKAI HÍREK.

Franciaország. Bécsi tudósítások szerint a párisi osztrák követ igen kedvező jelentést tett Franciaországnak Ausztria iránti hangulatáról; sőt azt is állítja, hogy a francia kormány Ausztria iránti jó indulatának már bizonyítványát is adta. Franciaország egy congressust akar összehívni, mely Ausztriát felhatalmazza arra, hogy Törökorszá-

ba benyomulhasson, és a délszláv mozgalmat elnyomja. Ezen elméletű férfiak azonban már attól kezdenek félni, hogy ha Ausztria egyszer Hercegovinában megfészkel magát, akkor tüstént azon ajánlatot teendik neki, hogy tartsa meg azt és engedje át érte Velencét.

A „Pays” írja: Folyvást valószínűbb, hogy Franciaország legközelebből néhány hadi hajót fog küldeni a csendes tengerre. A politikai viszálykodás és társadalmi felbomlás állapota, melybe a középamerikai köztársaságok nagyobb része oly hirtelen süllyedt, ezen intézkedést időszerűvé s ott megtelepedett hazánkfiainak oltalmazására nézve szükségessé teszi.

Olaszország.

Róma, febr. 4. A „Vaterl.”-nak írják: Itt mindenki azon hiedelemben él, hogy a háboru tavasszal elkerülhetlen, csak azt nem tudják, ki fogja megkezdeni az ellenségeskedést. Leggyakrabban adnak azon véleménynek hitelt, mely szerint a háboru Ausztria és Piemont között fogna kitörni. A pápai birtok határszéleiről a „Köln. lapok”-nak Rómára nézve oly dolgokat írnak, melyek semmikép sem képesek a kedélyeket csillapítani. A hír már mindenfelé elterjedt s naponként fenyegetőbb alakot ölt, hogy t. i. egy, Napoleon és a piemonti kormány között létrejött „entente cordiale” következtében a szárd seregek a francziákkal egyesülten fogják megszállni a pápai birtokokat; Róma egyedül még francia őrzet alatt maradna ideiglenesen.

Németország.

Berlin, febr. 12. Múltán a Grabow-féle szabadelvű s a haladó párt közt a németkérdésben teendő indítványra nézve nem sikerült az egyezés, az utóbbiak némi módosítással ismét visszatértek eredeti megállapodásukhoz. Ez a követek házának legközelebbi ülésében elő fog terjesztetni. Az indítvány lényege egy bosszabb indoklás előrebocsátása után, idemegy ki. A képviselőház nyilvánítsa sürgetőleg parancsoló szükségnek:

1. Hogy a királyi kormány a nemzet azon elidegeníthetetlen jogának teljes megvalósítását tűzze ki politikájára végcéljául.

2. Hogy e mellett, és pedig Poroszországnak, mint legnagyobb, tisztán németajku államnak hatalmi állásához képest, német hivatásának teljes érzetében, az alakítandó német szövetséges államban a katonai, diplomai és kereskedelmi politikai vezetést, az egyes államok önállóságának veszélyeztetése nélkül erélyesen és határozottan Poroszország koronájának igényelje, egyuttal azonban a nemzet jogait és szabadságait egy német népképviselő által biztosítsa.

Az ezt megelőző tárgyalásoknál Stavenhagen képviselőnek egy indítvány a Grabow-féle töredék által elfogadtatott, és a haladó párt által is, csekély módosításokkal helyeseltetett. De múltán az elfogadás nem föltétlenül történt, a Grabow-töredék is már visszatért eredeti határozatához. Remélhető, hogy a részletes programokhoz való ezen feltékeny ragaszkodás nem fogja akadályozni a végleges határozatot.

Berlin, febr. 13. A „Krenz Ztg” úgy értesül, hogy Poroszország felelete az osztrák jegyzőkre, már meg van állapítva, sőt valószínűleg már el is indítottatott Bécsbe. A mit tartalmáról tudni lehet: Ausztria tiltakozása határozottan visszautasított; sőt még a szövetségi reform ügyébeni tanácskozássra intézett meghívás is, tekintettel a már visszautasított háromság (trias) eszméjére, elvetetett.

Berlin, febr. 14. A követek házának mai ülésében a jobb és baloldali indítványokat tették a német kérdést illetőleg. Carlowitz Olaszország elismerését indítványozta. Ezután a hesseni kérdés tárgyalására mentek át. Bernstorff az 1831-ki alkotmány helyreállítását kívánja, az azótai szövetségesellenes intézkedéseknek az alkotmányos rendek közremunkálásával eszközözendő mellőzésével.

Törökország.

Febr. 13-ról kelt bécsi tudósítások szerint valószínű, hogy a porta a Dunafejedelemségeknek „Rumania”-vá elnevezése ellen tiltakozni fog; csak a nem bizonyos még, hogy ezen tiltakozást fogja-e Ausztria kivül más hatalom is támogatni, jóllehet egész bizonyossággal állítják, hogy Angliára számítani lehet.

A „Scharfs Corr.” azt írja, hogy az érintett tiltakozásról bécsi diplomaiatik körökben semmit sem tudnak s még kevesebb alappal bír azon állítás, mintha azon hatalmak, melyek a dunafejedelemségi mozgalmak irányában a portával ugyanazon álláspontot foglalják el, ezen állítólagos tiltakozáshoz csatlakoznának. Az idéztük kútfő szerint, a hatalmak egyszerűen ignorálni fogják a porta és Kuza fejedelem közt idevonatkozólag szándékolt diplomaiati lépéseket.

Hercegovinából írják, hogy a felkelés még teljességgel nincs elnyomva, sőt hogy a még eddig nyugodtan maradt tartományokban kitöréstől is tartani lehet. Annyi bizonyos, hogy ez ügyben élénk diplomaiati tárgyalások folynak Ausztria, Anglia és Franciaország között; de ha netalán a hatalmak egy európai intervenciót találnának szükségesnek, ennek azon jelentékeny akadály áll útjában, hogy a porta ilyen kisegítő eszközről semmit sem akar tudni.

Oroszország.

A czár minden kormányzóságból két-két bizalmi férfit szándékszik meghívni Pétervárra a közgazdasági és igazságügyi reformjavaslatok feletti tanácskozás végett. Hogy csak mint szakértőktől fognak-e felvilágosítást kérni tőlük, vagy döntő szavazattal is fognak bírni — még eddigelő különbségek a vélemények.

Varsó, febr. 14. A Szt. Jánosról nevezett székes-egyház tegnap nyitottat meg Felinski érsek, a bernatiak egyháza Prater püspök által. A többi templomok megnyitását ma várják.

Elfogatások, elitélések folyvást napirenden vannak. A hangulat levert; s a nemzet az együttes passiv ellenállás elvét követi.

Rómából megezáfolják azon hírt, mintha a pápa brevét intézett volna a poseni érsekhez a lengyel mozgalmak ellen; valamint a Bialobreski szájába adott rozsló nyilatkozatot is valótlannak állítja.

Mexiko. A „Siecle“-nek írják Mexikóból dec. 27-ről: Tampicot erős védelmi állapotba helyezik, s mint mondják, ellent fog állani. Az ott lakó spanyolok elhagyták a várost. A kormány más tartozkodási helyet akart nekik kijelölni az ország belsejében, de a spanyolok előnyösebbnek tartották Veracruzba (mely, a mint tudjuk, már el van foglalva a szövetségesek csapatai által) vonulni. Uruga tábornok előcsapata az Orizaba és Puebla közti kanyargós völgyzsorulatokat s a jalapai hegysorosokat foglalta el; 16—18,000 főből áll, s nem egy könnyen fog hegyi állásaiból kiszoríthatatni.

A „Contemporaneo“ spanyol lapnak jan. 8-ig vannak tudósításai Veracruzról. Ezek szerint a francia és angol hajóraj Tampico alá vitorlázott, hogy e város ellen támadást intézzon. Veracruznak a spanyolok általi elfoglalása után azonnal új ministerium alakult Mexikóban a következő egyéniségekből: Doblado külügy-, Gonzales Echeverria pénzügy-, Nijosa hadügy-, Seran igazságügy-miniszterek. Uruga 10,000 ember élén Puebla környékén táboroz.

Az „Indep. B.“ londoni levelezője írja, hogy az angol kormány egy alkotmányos monarchia felállítását Mexikóban Miksa főherceg királysága alatt támogatni fogja; és hogy e combinatio annál valószínűbb, ha Ausztria a török porta rovására területnövekedést nyerne.

Amerika. Az egyesült államoknak Kentuckynál nyert győzelméről a hivatalos jelentés következőleg hangzik: Louisville, jan. 2. Az ellenség megfutamlása tökéletes. Miután sikerült nekik két ágyút s mintegy 20 szekeret a folyamon átszállítani, ezeket az egész mill-springi hadsereggel együtt elhagyták. Fegyvereiket eldobva szétszaladtak a Monticello felé vezető hegyi ösvényeken, de oly teljes

rendetlenségben, hogy alkalmasint csak Tennesseei fognak ismét megállítani. A fölük ezen folyamparton elvett hadi-szákmány igen becses. Nyolcz darab hatfontos és két kisebb ágyú, minden löszeres szekerekkel; mintegy 100-ig való négy lovas szekér, több mint 1200 ló és öszvér; sok láda fegyver, melyek fel sem nyitattak; azonkívül 500—1000 puska, kovás szerszámmal ugyan, de használható állapotban; továbbá élelemszer annyi, hogy az unio hadseregének három napra elég, s nagy mennyiségű kórodai készlet. Veszteség az egyesült államok részéről: 39 halott, 127 sebesült; az ellenségé: 115 halott, köztük Zollikofer tábornok, 116 sebesült és 45 sebesülten fogoly.

Ujabbak. A „Sch. Corr.“ biztos kútfő után írja, hogy az adó katonai erővel felhajtása Magyarországon meg van szüntetve. Az adóbehajtás a megyékre ruháztatik át; de a cs. kir. adóhivatalok megmaradnak.

A „Vaterl.“-nak távirják Hanauból, hogy az adó megtagadása miatt, a nevezett városba Kasselből árkászkatonáság érkezett s a pénzszerényeket feltörték, miután a helybeli lakatosok vonakodtak felnyitni.

Brüsszel, febr. 14. Az „Ind. B.“ szerint Napoleon herceg előlított azon indítványától, hogy a senatus válaszfeliratában rosálójá sajnálattal nyilvánítás-sék a felett, hogy a pápa Franciaország tanácsaira nem hallgat; miután Troplong elnök az államtanács sajnálattal kifejező, igen mérsékelt mondat betételét megengedte.

Az olasz miniszterium parancsot küldött Ge-

nuába, hogy azonnal egy fregátot szereljenek fel, mely haladéktalanul induljon Mexikóba. A parancsnok aképp van utasítva, hogy a szövetségesek hajórajához csatlakozzék, s előforduló esetben, a francia admirálnak engedelmeskedjék.

Turin, febr. 14. Az anconai erősítések iránt tett interpellatio alkalmából Bixio és Persano kiemelték ezen erősítések fontos voltát, mert háború esetén Ancona képezne a hadműködési alapot.

Párisi körökben tudni akarják, hogy az angol parlament, mindjárt a rendes tárgyalások megkezdése után, egy interpellatio ötletéből, nyilatkozatot teend az olasz egység s az európai béke fenntartása érdekében; s azon kívánságot fogja kifejezni, vajha Vencze átengedése iránt békés és barátságos kiegyezés jöne létre Ausztria és Olaszország között.

A lengyel határszélről sürgönyzik febr. 15-ről. A varsói érsek a papság elfogadása alkalmával tanácsolta nekik, hogy a tiltott dalok énekletét akadályozzák. Az elítelt lelkesek mind elszállítottak Oroszországba.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Február 17-kén: Nemzeti kölcsön 84.85. 5% Metalliques 70.45. Bank-részvény 836.—. Hitel-részvény 201.—. Váltó Londonra 137.80. Ezüst 136.50. Arany 6.56.

Február 14-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 71.—. Erdélyi 68.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(483)
2570. 1862.

IDÉZÉS.

Kézdi-Vásárhely tanácsának f. 1862-ik év jan. 27-én 115 szám alatt kelt jelentése nyomán az irt városból távollevő, jelenlegi lakhelyüket föl nem jelentett katona-kötelezett egyének u. m. Bodó József, Molnár Samu, Baka András, Kovács Károly, Poson János, Daschpek Alajos, Paranoszki Mózes, Török István, Kajtár Ferencz, Lázár András, Schifer Dénes, Benke András, Jakó Károly és Bányai József ezennel felszólíttatnak, hol-
léteket Kézdi-Vásárhely tanácsával 14 napok lefolyta alatt annyival inkább tudatni, mivel ellenséges szökevényeknek fognak tekinteni.

Az erdélyi kir. fő kormányzéknek Kolozsvárt, február 3-án 1862 tartott üléséből.

(482)
419. 1862.

Hirdetmény.

Az aradi kir. e. b. váltótörvényszék részéről tudatik: hogy aradi lakos Weisz Adolf, mint felperes, hunyad-megyei maros-ilyei lakos Fekete György mint alperes ellen, 300 ft s járulékaik iránt keresetet indított, és hogy annak tárgyalására — miután az az első tárgyalási határrap az idézésről bizonylat be nem érkezése miatt sikertelenül elmúlt, immár 1862-ik évi martius hó 14-ik napjának d. e. 9 órája tüzetik ki, melyre a felek ezen váltótörvényszék elé megidéztetnek, még pedig alperes Fekete György azon figyelmeztetéssel, hogy a hírlapok útján hirdetés által a kereset levél kézhezszolgáltatottnak fog tekintetni, s az ügy, meg nem jelenése esetében is, részére kinevezett pergondnok aradi köz- és váltóügyvéd tr. remetei Fülöp Károlylyal tárgyalatni fog.
Kir. e. b. váltótörvényszék.

Aradon 1862. január 30.

NEM HIVATALOS.

Eladó finom bükköny

Belső szénutezában 158 szám alatt. Vékája 10 krral olcsóbb mint a kereskedésekben.

Gyógy- lovak vegyszer számára

BARTH F. freibachi állatorvostól

Althofennél Karinthyban.

Ezen romolhatlan, ártalom nélkül hatályos erejű, folyékony állomány által a lovaknál alaposan gyógyíthatni minden nemű inrandulásból, sérülésből, ficzomodásból, marjulásból, továbbá friss lábszurásokból, pókosodásból, eredő bajokat, s másféle drganatokat.

1 üveg ily vegyszer ára 2 frt 60 kr. o. é.

Morveum.

Egy a maga nemében feljűmulhatlan gyógyszer lovak, szarvasmarhák, juhok, sertések és ebek számára, mely által mindennemű gyuladósos sebek, daganatok és tagsérülések, bőrkütsések, mint ruh, himlő, csomósodás, viszketegség s több ily nemű nyavalyák a sertéseknél, lovaknál, valamint minden nyereg és szerszám által okozott törődések, továbbá patatiprás, nyilazás, végre főleg a köröm és pata betegségek; rendkívül gyorsan és sikerrel gyógyíthatók, mire nézve több tekintélyes egyéniségek bizonyítványaira hivatkozhatunk, megtekintés végett.

Ára egy tégely szernek használati utasítással 1 frt 20 kr. osztr. ért.

Kapható:

Kolozsvárt: **WOLFF** urak gyógyszer-tárában és **Khudy J.** gyógyszerésznél; Déesen: **Krémer Sámuel** urnál.

Nagyobb mennyiségű áru bizományok letétele végett, kéretnék magához a éksztűhöz folyamodni.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

(485)

Birtok eladás.

Kolozsvártól mintegy 4 óra járásnyi távolságban fekvő Magyar-Nagy-Zsombor helységében, s annak határán, nemkülömben a Dali és Posai határon fekvő nemesi birtok, mely áll 3 3/4-ad hold udvartelekből, udvarház, istálló és gabonással; 98 hold szántóból, 73 hold kaszálóból és 246 hold erdőből, melyből 168 hold tökéletesen kinőtt erdő épületre használható fákban áll; ezen jöszághoz tartozik 3 koresma-jog és 4 szolgáló zsellér, egy fertály telek utáni havasi jövedelem és fűrészmalom Valkón; ugy szintén helyett M.-Nagy-Zsomboron az Almás vízen egy jó állapotban levő 3 kövű lisztelő malom, mely jó jövedelmű — örök áron eladó; értekezhetni eziránt Kolozsvárt Korbuly Bogdán ur kereskedésében.

(486)

Edictalis citatio.

Martonosi Balogh Zsuzsánna elbujdosott férje martonosi Barabás Áron ellen a Székely-kereszturi unitárius egyházköri alpi törvényszéken váloperit indítván, Barabási Áron az irt alapiszék nevében felszólíttatik, hogy folyó 1862-dik év augusztus hava 21-dik napján Ravában az emittett egyházköri esperesi hivatal előtt személyesen jelenjék meg.

Ravában, február 15-én 1892.

Árkosi Dénes m. k.

Sz.-Keresztur unitár. egyházköri esperes.

(475)

Igen érdekes figyelmeztetés

A SELYEM-TERMELŐKHEZ.

Alólirt értesíteni kívánom a t. cz. közönséget, hogy egy olasztársulat által selyem gubók bevéltásával levén megbizva: az ezen évben termelendő **NYERSGUBÓKAT** méltányos árban, a legjobb minőségűek fontját egy új-frttal fizetve, bevéltani hajlandó leszek. — Egyszersmind felkérem az illetőket, hogy az általam tett ajánlat mellett válnakozni akarók e részbeni szándékukat s a termelendő gubók hozzávetőleges mennyiségét nekem legfőlebb jövő marcius hó közepéig bérmentes levelekben tudatni sziveskedjenek, hogy magamat egyebekre nézve is, de különösen a megkivántató jóféle selyemhernyó-tojások mennyisége iránt, melyek latja 1 új-frtjával „Juhászhoz“ címzett fűszer kereskedésben lesznek kaphatók: idejekorán magamat tájékozhasssam.

Kolozsvárt, febr. 8. 1862.

BARABÁS KÁROLY özvegye.

(366) | 18/2 (5—5)

Cs. kir. szabadalmazott és első amerikai szabadalmat nyert

átalán kedvelt

ANATHERIN-SZÁJVIZE

bécsi fogorvos **POPP J. G.** urnak. Ára 1 ft. 40 kr. o. é.

Ezen tíz év óta használatban levő szájvíz a fog- és szájrészekre nézve mint egyike a legjobb óvszereknek bizonyult be, magas és főfőurasáok által toletté-eszközül használtatik, névszerint pedig a legkülönböző orvosi egyéniségek által számos bizonyítványokkal helyeseltetvén, minden további dicsergetés fölösleges

FOG-OLÓM.

melylyel az ember sajátkezőleg dughatja be odvas fogát. Ára 2 ft. 10 kr.

Cs. kir. legm. kivált.

ANATHERIN-FOGPÁSZTA. Ára 1 frt 22 kr.

NÖVÉNY-FOGPOR

Ára 36 kr. a. é.

Bizományosok:

Kolozsvárt: **Wolff J.** és **Khudy J.** gyógyszer. Tordán: **Wolff G.** gyógyszer. Szebenben: **Zóhrer és Müller**, Steiner gyógyszerész. Brassóban: **Fabick János** fiai és **G. János** fiai. Károly-Fehérvárt: **Sander** gyógyszer., **Rusz**, **Wagner** könyvtáros. Segesvárt: **Misselbacher J. M.** Beszterczen: **Dietrich és Fleischer**. Dézsén: **Kremer S. Déván**: **Bücher A.** Medgyesen: **Fulbert** gyógyszer. Nagy-Enyeden: **Oberth J.** gyógyszer. Nagy-Váradon: **Janky J.** Huzzela. Fogarason: **Nehrer**. Maros-Vásárhelyen: **Bucher D.** és **Fogarasi**. Balásfalván: **Kovrig T.** Szászvároson: **Leonhardt J.** és **Wotsch** gyógyszer. Szász-Régenben: **Traugott és Wachner**. Zilahon: **Ífj. Ábrahám Gábor**. Debreczenben: **Bezler** gyógyszer., **Salzman**, és **Czanak J. S.-A.** Ujhelyt: **Deutsch József**. Szinyér-Várallyán: **E. Gerber** gyógyszer. Szathmáron: **Weisz J.** Márm.-Szígyeten: **Hoffman és Rath**. Holdmező-Vásárhelyt: **Wagner K.** gyógyszer. N.-Károlyban: **Jellinek** gyógyszer. Nagy-Bányán: **Tapp** gyógyszer. Ó.-Marothon: **Pfeiffer** urak.